

ESYtieto

Eläkesäätiöyhdistyksen jäsenlehti

3/2010

A photograph of a winter landscape. In the foreground, there are dark, snow-covered rocks. The middle ground shows a misty forest of tall, thin trees. The background is a bright, hazy sky. The overall mood is serene and quiet.

**Eläkevarojen
hoito muistuttaa
metsänhoitoa s. 3**

**STM:n ylijohdaja Outi Antila
suoraan suuriin haasteisiin s. 6**

**Jukka Toropainen Tamrockin
Eläkesäätiön ruoriin s. 13**

Sisältö

ELÄKESÄÄTIÖYHDISTYS – ESY ry

Kalevankatu 13, 3. kerros
00100 Helsinki

puh. (09) 687 7440

faksi (09) 6877 4440

etunimi.sukunimi@elakesaatioyhdistys.fi

www.elakesaatioyhdistys.fi

- 3** *Pääkirjoitus:*
Onko eläkejärjestelmämme
tehostamiselle tarvetta?
- 4** *Jouko Bergius:* Eläkevarojen hoito
muistuttaa metsänhoitoa
- 6** *Outi Antila:* Suoraan suuriin haasteisiin
- 8** *Marja Nykänen:* Tämä on moni-
puolinen ja haastava kenttä
- 10** Kari Joutsa Eläkesäätiö-
yhdistyksen ruoriin
- 12** *Tamrockin Jukka Toropainen:*
Halusin aidan tälle puolelle
- 14** Työeläkejärjestelmän vakavaraisuus-
sääntelyn uudistaminen
- 15** Kalenterivarauksia keväälle 2011
- 16** Ajankohtaista
- 17** Tärkeitä lukuja vuodelle 2011
- 18** *Kuvasatoa:*
Ajankohtaispäivä 23.9.2010
Sijoituspäivä 10.11.2010
Kirjanpitokoulutus 24.11.2010

Julkaisija

Eläkesäätiöyhdistys - ESY ry
Kalevankatu 13, 3. kerros
00100 Helsinki

Päätoimittaja

Kari Joutsa

Toimitus

Keypress Oy
Kirsti Tonttila
Puh. 040 5050 677

Taitto

Viestintätoimisto Mageena
Mia Peltola
Marjo-Riitta Hautala
Puh. (03) 782 5248
www.mageena.fi

Kirjapaino

Ecapaino, Lahti

ISSN 0785-5931

Kannen ja takakannen kuvat

Kirsti Tonttila

Onko eläkejärjestelmämme tehostamiselle tarvetta?

Eläkeiän nostoaikheet ja elinaikakertoimen tulevaisuudessa aiheuttamat leikkaukset ovat puhuttaneet laajasti kotimaassamme. Euroopassa on marsittu katujen täydeltä ja mielenosoitukset ovat olleet etelän mailla varsin väkivaltaisiakin. Monessa maassa on ollut yleislakkoja, joilla on vastustettu meno-leikkauksia. Leikkaukset ovat kuitenkin välttämättömiä lähes kaikkialla Euroopassa. Olemme eläneet yli varojemme.

Ranskassa lakisääteisen eläkkeen alakarajaa nostetaan 60 vuodesta 62 vuoteen ja täyteen eläkkeeseen on oikeus vasta 67-vuotiaana. Italiassa julkisella sektorilla työskentelevien naisten eläkeikä nousee 61 vuodesta 65 vuoteen. Espanja jäädyttää eläkkeensä vuoden 2010 tasolle. Kreikka leikkaa eläkkeitään ja nostaa eläkeikää 53 vuodesta 67 vuoteen. Tanskalaiset puolittavat eläkkeidensä indeksikorotukset. Saksassa toteutetaan leikkauksia eläke-etuuksiin ja hyvässä muistissa on siellä jo aiemmin toteutettu eläkeiän nosto 67 vuoteen. Iso-Britannia jäädyttää eläkehyvityksen neljäksi vuodeksi ja edessä on eläkemaksujen korotus.

Edellä olevat eläkeleikkaukset ja muutokset ovat pieni osa Euroopan maissa toteutettavista säästöohjelmis-

ta. Kulukuuri on nyt kaikkialla kova, eivätkä eläkkeet ole ainoa tai edes keskeisin osa tätä kuuria. Miten Suomi pärjää tässä taistossa?

Säästöjä on edessä meilläkin. Siitä kertoo lokakuun lopulla julkaistu 90 tavoitetta sisältänyt ohjelma talouskasvun ja työllisyyden turvaamiseksi. Tuntuukin vallan etuoikeutetulta kuulla, että työeläkejärjestelmämme on kestävällä pohjalla ja että vuonna 2005 toteutettu eläkeuudistus elinaikakertomineen on riittävä takaamaan kohtuullisen työeläketurvan. Kunhan vain jaksamme työelämässä pidempään. Se onkin oikeastaan eläkejärjestelmältämme kohtuullinen pyyntö, koska me suomalaiset elämme aina vaan kauemmin. Osa pidentyvistä elinajasta tulisi käyttää työntekoon.

Onko kaikki kuitenkin ihan näin hyvin? Elinkeinoelämän keskusliiton lakija sosiaaliasiain johtaja Lasse Laatonen totesi marraskuun lopulla, että mikäli emme ole ripeitä tarvitaan eläkepommien sammuttamiseksi pian 67 vuoden eläkeikä. Kyse on siitä, onko eläkerahastojemme määrä ja niille saatavat tuotot riittäviä turvaamaan tulevien ikäpolvien eläkkeet. Muutoin edessä ovat mak-sunkorotukset, joita kilpailukyymme ei kestä.

Tulevien parinkymmenen vuoden aikana työelämästä poistuu merkittävästi suurempi joukko eläkkeelle kuin uutta työvoimaa tulee tilalle. Samalla eläkkeiden rahoitus muuttuu yhä enemmän jakoperusteiseksi ja huoli nyt vanhempiensa eläkeitä maksavien nuorten omasta eläketurvasta on aiheellinen. Onko mitään tehtävissä vai onko edessä sama kuuri kuin muuallakin Euroopassa?

Työeläkejärjestelmältä on edellytetävä parempaa tehokkuutta. Se tarkoittaa entistä parempia sijoitustoiminnan tuottoja sekä tarkkuutta hoitokuluissa. Nyt keskustellaan hajautetun työeläkejärjestelmämme perusteista – onko se

nykymuodossaan riittävän tehokas?

Lakisääteistä työeläketurvaa hoitaa tällä hetkellä yksityisellä sektorilla seitsemän työeläkeyhtiötä ja 22 eläkekassaa ja -säätiötä. Valtiolla ja kunnilla on oma työeläkejärjestelmänsä.

Kun eri laitosmuotojen keskeisiä tehokkuuslukuja verrataan toisiinsa, voidaan todeta eläkekassojen ja eläkesäätiöiden pitkän aikavälin sijoitustuottojen olleen vuosina 1998–2009 keskimäärin 6,0 prosenttia, eläkeyhtiöiden 5,1 prosenttia ja julkisten vakuuttajien 4,7 prosenttia. Tämä on pisin aikaväli, jolta eri laitosmuotojen tuotot on yhteismitallisesti tilastoitu ja sikäli se antaa jo hyvän kuvan laitosten tehokkuudesta. Vastaavasti laitosten riskinkantokyvystä kertova vakavaraisuusaste oli eläkekassoilla ja -säätiöillä syyskuun lopussa noin 38 prosenttia ja eläkeyhtiöillä 26,5 prosenttia eli eläkekassojen ja -säätiöiden vakavaraisuus oli keskimäärin kolmanneksen korkeampi kuin eläkeyhtiöillä. Lisäksi eläkekassojen ja -säätiöiden hoitokulut ovat noin puolet yhtiöiden hoitokuluista. Tehokkuutta mittaavat tunnusluvut ovat siis kaikilla mittareilla olleet isoja veljiään paremmat. Tämän seurauksena eläkekassojen ja -säätiöiden vakuutusmaksutaso on ollut merkittävästi alhaisempi kuin eläkevakuutusyhtiöiden.

Työeläkejärjestelmä voisikin ottaa oppia pieniltä ja tehokkailta laitoksilta, eikä sulattaa niitä hiljalleen suureen kokonaisuuteen – lähinnä kahteen suurimpaan yhtiöön. Pieni on sittenkin kaudista ja todetusti tehokasta.

Kiitän kaikkia olemassa olevia jäseniämme ja heidän palveluksessaan olevia ahkeria puurtajia, jotka ovat ottaneet osaa toimintamuotoamme tukevaan yhteistyöhön talkoohengessä.

Kiitokset ja Hyvää Joulunaikaa!

Kari Joutsa

Eläkevarojen hoito muistuttaa metsänhoitoa

Teksti ja kuva: Kirsti Tonttila

Eläkesätiöyhdistyksen toimitusjohtaja Jouko Bergius siirtyi vapaalle lokakuun alussa täytettyään 65 vuotta. Kahdeksassa vuodessa eläkesätiö- ja eläkekassarintamalla saatiin paljon hyviä uudistuksia aikaan. Mutta yksi kivi jäi kuitenkin kenkään hiertämään. – En pystynyt saamaan aikaan oikeudenmukaista päätöstä siirtyvästä toimintapäätöksestä, Bergius harmittelee.

– Kun tulin Eläkesäätiöyhdistyksen toimitusjohtajaksi, eläkesäätiöitä ja eläkekassoja pidettiin rusinoiden poimijoina. Nyt ääni on saatu kuuluviin ja ymmärretään, että olemme oman kenttämme moniosajia ja hoidamme eläkevakuuttamisen hyvin. Läpinäkyvyys alalla on tänä aikana parantunut huomattavasti ja suhteet mediaan ovat kunnossa.

– Meitä kuunnellaan, meitä arvostetaan ja meidän tehtäväkenttäämme ymmärretään, Bergius summaa.

Läksiäisiä hän ei kuitenkaan suosunut järjestämään.

– Kun en saanut minulle tärkeintä asiaa säädylliseen kuntoon.

Jouko Bergius kokee, että hänen tehtävänänsä oli paneutua työeläkevakuuttajien väliseen kilpailuun ja sen oikeudenmukaisuuteen. Kilpailutilannetta pohti useampikin työryhmä vuosina 1998–2008 tarkoituksena mahdollistaa siirtyminen eläkevakuutuslaitoksesta eläkesäätiöön. Lainsäädännössä tilanne ei ollut oikeudenmukainen. Siirtyvänä toimintapääomana vuonna 2003 sai mukaan vain puolet vakavaraisuuspääomasta. Lakia korjattiin vuosina 2005–2006 ja siirtyvä toimintapääoma saatiin nostettua 2/3 vakavaraisuuspääomasta.

– Vieläkään se ei siis ole tasapuolinen, mikä haittaa työeläkejärjestelmän sisäistä kilpailua, Bergius harmittelee.

Eläkesäätiöt ja -kassat pärjäävät kilpailussa

Eläkesäätiö- ja eläkekassasektori on pärjännyt hyvin eläkevakuuttajien kilpailukentässä.

Vakuutusmaksutaso on noin keskimäärin kymmenyksen edullisempi kuin suurilla eläkevakuuttajilla ja laitosten hoitokulut ovat vain noin puolet vakuutusyhtiöiden vastavista kuluista. Säätiöiden ja kassojen vakavaraisuusaste on nyt noin 38 prosenttia, kun se vakuutusyhtiöillä on noin 26,5 prosenttia. Elä-

kevarojen sijoittamisessa olemme osanneet ennakoida tulevat riskit ja pärjänneet näin eläkevakuutusyhtiöitä huomattavasti paremmin.

Tästä huolimatta säätiö- ja kassasektori on viime vuosina kokenut menetyksiä. Siihen on vaikuttanut lainsäädäntömme sallima epäreilü kilpailuasema, joka on estänyt myös uusien eläkesäätiöiden ja -kassojen perustamisen.

– Työeläkelehdessä annettiin ymmärtää, että ESY ja sen entinen toimitusjohtaja ovat olleet toisinajattelija. Artikkelissa ei mainittu, olenko toisinajattelija positiivisessa vai negatiivisessa mielessä. Myönnän, että eläkevakuuttajakentän tasapuolisesta kilpailutilanteesta puhuttaessa olen toisinajattelija. Puolustan tasapuolista kilpailua koko eläkejärjestelmässä. Olen ollut myös toisinajattelija eläkevarojen sijoittamisessa.

– Saimme ensinnäkin yhdenmuikaistetuksi eri laitosten sijoitustoiminnan pelisäännöt vuoden 2007 uudistuksessa. Eläkesäätiöillä ja eläkekassoilla oli aikaisemmin tiukemmat rajoitteet. Toiseksi silloin mahdollistettiin myös entistä voimakkaampi sijoitustoiminnan riskinotto, joka johti vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusongelmien vuoksi poikkeuslainsäädäntöön vuonna 2008. Säätiöt ja kassat olivat myös silloin kunnossa. Pitääkö liikkeenjohdon väärintarvioita korjata lainsäädäntöä muuttamalla, Bergius kysyy.

Työeläkkeiden rahoitus on Bergiuksen mielestä lähiaikojen keskeinen kysymys. Nyt työeläkerahastoista rahoitetaan neljäsosa maksettavista eläkkeistä. Kun suuret ikäluokat siirtyvät eläkkeelle, putoaa osuus viidesosaan. Tärkein kysymys kansantalouden ja työeläkkeiden kannalta on se, mitä tapahtuu, kun kerätyistä maksuista tullaan käyttämään 80 prosenttia työeläkkeiden maksamiseen. Kysymys on erittäin aitoa sukupolvien välisessä eläkerä-

hoituksessa. Suostuvatko nuoremmat maksumiehiksi?

Uudistukset pakollisia

Finanssikriisi 2008 osoitti työeläkejärjestelmän haavoittuvaisuuden. Työeläkejärjestelmä tarvitsee uudistuksia. Tärkein näistä on Bergiuksen mukaan, että työeläkejärjestelmän rahastoimisasteelle asetetaan selkeä tavoitetaso. Varsinaista menestystä voidaan näin arvioida saavutettujen lukujen valossa, olettaen, että uudistuksissa on riittävästi pitkäjänteisyyttä. Todennäköisesti uudistukset johtavat siihen, että tulevaisuudessa työntekijät joutuvat yhä enemmän ottamaan vastuuta omasta eläketurvastaan.

Maanviljelystä ja luonnossa liikkumista

Maltaako koko elämän pituisen uran vakuutuslalla tehnyt mies jäädä nyt kentällä aitioon? Kyllä malttaa. Jouko Bergiuksen sydäntä lähellä ovat viime vuosina olleet maatiila Sauvossa ja saaristomeri. Nyt miehellä on aikaa paneutua tilan ja metsän hoitoon. Metsän hoito muistuttaa eläkevakuuttamista. Taimikosta kasvatettava metsä vaatii hoitoa 65 vuotta. Vasta sen jälkeen siitä voi saada tuloja. Hoidon hyvyys määrää tulon.

– Parhailaan teen taimikon raivausta, mies myhäilee.

Jouko Bergius on itse maatalon poika, joten nyt ympyrä on sulkeutunut. Luonto on ollut aina lähellä häntä – samoin siihen liittyvät harrastukset.

Lapset ja lapsenlapset pitävät myös huolen siitä, että aika ei tule pitkäksi. Ja pieni myönnötyö eläkevakuutuslalle sallittakoon:

– Seuraan tiiviisti, minkälaisilla perusteluilla eläkeuudistuksia tehdään. Jatkuuko tempoileva politiikka tulevaisuudessakin?

Teksti ja kuva: Kirsti Tonttila

Suoraan suuriin haasteisiin

*Sosiaali- ja terveystieteiden vakuutusosaston päällikkönä runsaat yhdeksän kuukautta toiminut ylijohdaja **Outi Antila** myöntää joutuneensa suoraan kiivaaseen pyöritykseen. Kuherruskuukautta ei ole ollut. Vakuutusosaston organisaatio on uudistettu, yksiköiden johtajien paikat täytetty ja lisäksi muutto Meritullinkadulle toi lisähaasteita muutenkin kiireiseen syksyyn.*

– Kyllä tämä työn paljous yllätti, Outi Antila myöntää.

Muutosten ohella tutustuminen uuteen työhön, ministeriön rutiineihin ja oman osaamiskentän kartoittaminen ovat vaatineet ylimääräistä paneutumista. Nopeassa sisäänajossa ovat auttaneet ennestään laaja kokemus työeläkejärjestelmästä ja vakuutustoiminnasta.

Vakuutusosaston ja sen johtajan tehtäväkenttä on erittäin laaja. Osasto jakautuu nyt viiteen yksikköön ja kansainväliset asiat on jaettu eri yksiköihin. Eläkevakuutusyksikön (EVY) lisäksi vakuutusosastoon kuuluvat Työttömyys- ja sairausvakuutusyksikkö (TSY), Vakuutusmarkkinayksikkö (VMY), Suunnitteluyksikkö (SSY), Koordinointiyksikkö (KRY) ja Lääkkeiden hintalautakunta. Outi Antilan tullessa osaston johtajaksi kolmen yksikön johtajien paikat olivat auki.

– Tällöin oli myös tilaus organisaatiomuutokselle, Antila toteaa.

Avoimna oleville johtajien paikoille löytyivät vetäjät talon sisältä Vakuutusmarkkinayksikköä lukuun ottamatta. EVYä johtaa nyt Heli Back-

man, TSY:tä Anja Kairisalo, VMY:tä Erkki Rajaniemi, SSY:tä Heikki Palm ja KRY:tä Carin Lindqvist-Virtanen.

Organisaatiouudistuksen tavoitteena on saada osasto toimimaan paremmin yhdessä – yli yksikkörajojen.

– Yritämme nyt löytää toimintamallit, joilla tieto kulkee horisontaalisesti osaston sisällä ja vertikaalisesti koko ministeriössä.

Antilan mukaan uudistus on jo nyt osoittanut tarpeellisuutensa ja toimivuutensa. Muutto Meritullinkadulle on helpottanut osaston ja Outi Antilan työtä.

– Ministeri on nyt vain kahdenkymmenen askeleen päässä, ja kaikki osaajat ja asiantuntemus aivan vieressä!

Selvittiin vanhalle tasolle

– Väliaikaisella lailla oli oma osuutensa siinä, että eläkevakuuttajat toipuivat nopeasti finanssikriisistä. Tultiin ylös yhtä hurjaa vauhtia kuin pudottiin alas. Kriisistä selvittiin vanhalle tasolle, Antila summaa.

Hän ei ole huolissaan nyt eläköi-

tyvän sukupolven eläkkeistä.

– Nyt pystytään takaamaan ansaitut eläkkeet ja eläkevakuutusmaksut pysyvät sovituissa ohjelmassa. Vakuutusmaksujen korotukset on sovittu vuoteen 2014 asti, jonka jälkeen niitä tarkastellaan uudestaan. Suuret ikäluokat saavat siis varmasti eläkkeensä, mutta nyt työelämään astuvien 20-vuotiaiden eläkkeistä tai eläkeiästä ei kukaan osaa sanoa varmaa.

– Ikäkysymystä ja eläkeikää pohditaan nyt teoreettisesti. Työuran alkupäätä pohtii opetusministeriö ja eläkeikää hallitus. Me keskitymme keskiosaan, Antila toteaa.

Tärkeitä kysymyksiä vakuutusosastolle ovat nyt työssä jaksaminen, työhyvinvointi sekä kuntoutus takaisin työelämään. Näitä asioita on pohtimassa monta työryhmää.

Vakavaraisuustyöryhmän uudistukset ovat nyt toteutumassa kolmessa vaiheessa, jolloin poikkeuslaki lakkaa. Ensimmäinen vaihe on jo eduskunnassa. Toinen vaihe tulee voimaan 2013 alussa ja kolmannen uudistukset vuonna 2014. Pääpaino uudistuksessa on jouston li-

säämisellä.

– Tarkoitus on, että emme enää ajaudu tilanteeseen, jossa joudumme säätämään poikkeuslakeja, Antila summaa.

Eläkevakuuttajakentän kilpailukysymykseen ministeriön on Antilan mielestä vaikea puuttua. Ongelman ei ole kahden suuren välillä – vaan pienten ja suurten välillä.

Hajautettu järjestelmä on vahvuus

Ministeriö näkee kuitenkin hajautetun järjestelmän vahvuutena.

– Kilpailutilanteen selvittelytyötä jatketaan ja siirtyvän toimintapääoman raja on selvästi ollut väärässä kohdassa. Se aiheutti joukkopäön säätiökentässä viime vuonna.

– Eläkekentän yhteisöpuitteet ja monimuotoisuus on otettava huomioon aidosti. Antila korostaa myös valvonnan osuuden lisäämistä kilpailussa.

– Nyt keskustellaan siitä, miten estetään jatkossa säätiöiden purkamista eikä siitä, miten perustettaisiin uusia eläkesäätiöitä. Näemme kentän monimuotoisuuden hyvänä ja haluamme taata mahdollisuudet siirtymiseen eri eläkevakuutusmuodosta toiseen, Antila sanoo.

Vakuutusosastolla on työn alla paljon muutakin kuin eläkeasiat. Parhailtaan työstetään SATA-komitean päätöksiä, työttömyysturvan muutoksia, työhyvinvointiryhmän päätöksiä ja työkyvyn palauttamista. Kaikki nämä vaikuttavat myös eläkeasioihin.

– Jatkamme myös muuhun vakuustoimintaan liittyviä uudistuksia Solvenssi II:n suuntaan. Se heijastuu myös työeläkeasioihin.

Vankka kivijalka

– Suomi on eläkevakuutuksen perusteiltaan niin vahva, että tulevaisuus näyttää vakaalta. Emme tarvitse mitään stressitestejä. Järjestelmä on jo käytännössä testattu, sanoo Antila.

Outi Antila haluaa karsia työnantajien ikärasismien.

– Eläkeikä ei nouse, ellei työssä olevat saa jatkaa yli nykyisen eläkeiän.

– Varpailaan on kuitenkin oltava ja taloutta seurattava askeleen edellä, hän myöntää.

– Sijoitusasiantuntemus eläkevakuuttajien keskuudessa on osaavaa ja asiantuntevaa eikä liikoja riskiä oteta. Kreikka, Irlanti ja Portugali ovat nyt hyviä varoittavia esimerkkejä.

Outi Antila peräänkuuluttaa vielä työnantajien asennemuutosta.

– Olemme yksimielisiä siitä, että eläkeikää täytyy nostaa. Mutta toisaalta lamaa pidettiin hyvänä keppihevosenä ikääntyvien poispoistamiselle työmarkkinoilta. Työssä täytyy

saada jatkaa pidempään, jos on halua. Ikärasismi tulisi karsia jo työnantajien keskuudesta. Kun suuret ikäluokat siirtyvät eläkkeelle, tilalle ei enää tulekaan ketään. Se huolestuttaa Outi Antilaa.

Outi Antila on harkitsevainen, kuuntelevainen ja ottaa asioista nöyrästi selvää. Uusi työ ja uudet haasteet ovat siepanneet mukaansa. Tänä syksynä ei aikaa ole ollut edes rakkaalle harrastukselle – metsästykselle.

– Vielä olisi yksi peura kaatamatta, joten ehkä ehdin siihen mukaan!

INSTITUUTIOVALVONNAN
UUSI OSASTOPÄÄLLIKKÖ
MARJA NYKÄNEN:

Tämä on monipuolinen ja haastava kenttä

Finanssivalvonnan osastopäällikkö Marja Nykänen on aidosti innostunut uudesta tehtävästään.

– Tämä on monipuolinen ja laaja kenttä, jossa jokainen päivä on varmasti erilainen. Minut yllätti tehtävän monipuolisuus ja asioiden monimuotoisuus, Marja Nykänen myöntää.

Varatuomari Marja Nykäsellä oli yli 20 vuoden kokemus pankkimailmasta. Viimeksi hän oli Nordea-konsernin pohjoismaisen luottokontrolliyksikön johtajana viisi vuotta. Yksikkö seuraa ja valvoo luotonannon laatua koko Nordeassa.

– Tämä on täysin erilainen maailma. Aikaisemmin minulla oli yhden yrityksen näkökulma. Nyt se on todella laaja, Marja Nykänen kiittelee. Tiesin, että uuteen tehtävään siirtyessäni minulla on paljon opittavaa. Yllätyin kuitenkin asioiden kirjosta, monipuolisuudesta ja laajuudesta. Mutta tämä oli kyllä pelkästään positiivinen yllätys!

Perehtyminen vakuutusalaan alkoi Nykäsen mukaan aivan perusasioista, mutta hänellä oli pitkä yhteis-

työtausta pankkivalvonnan kanssa.

– Tiesin, että tämä ei ole jäykkä vi-rasto, vaan täällä on ammattitaitoisia ihmisiä ja ymmärrystä käytännön toimintaan!

Eläkelaitosten vakavaraisuus keskimäärin on Marja Nykäsen mukaan hyvä. Sijoitustoiminnan kehitys kevään 2009 jälkeen on ollut positiivista. Myös vuoden 2012 loppuun ulottuva määräaikaislaki auttaa edelleen.

– Nykyiset tunnusluvut alkavat olla jo hyvää tasoa ja finanssikriisin aiheuttama kuoppa täyttyy jollain aikavälillä. Tuottomenetysten kiinni kurominen vie kuitenkin aikaa. Suomessa on kaiken kaikkiaan selvitty finanssikriisistä varsin hyvin, Nykänen painottaa.

– Työeläkevakuuttamiseen on Suomessa valittu usean toimijan malli ja kilpailusta on selkeää etua. Yrityksillä on itsellään valinnan vapaus ja jokainen työnantaja tekee itse ratkaisunsa, Nykänen toteaa.

Lisäeläkelaitosten omaisuuden pitää kattaa vastuuvelan määrä. Nykäsen toteaa, että tässä piilee kate-riski, sillä sijoitusmarkkinoiden vaihtelu heiluttaa katteen arvoa. Sijoitustoiminnan tuottojen ja omaisuusarvojen paraneminen on tietenkin auttanut myös lisäeläkevakuuttajia.

Usean toimijan malli hyvä

– Työeläkevakuuttamiseen on Suomessa valittu usean toimijan malli ja kilpailusta on selkeää etua. Yrityksillä on itsellään valinnan vapaus ja jokainen työnantaja tekee itse ratkaisunsa, Nykänen toteaa.

– Valvoja ei voi ohjata markkinaa tiettyyn suuntaan, vaan sen tehtävä-

nä on valvoa, että säädetyt lakeja ja normeja noudatetaan, Nykänen tiivistää.

Kilpailutilanteeseen Nykänen ei ota kantaa, mutta toteaa, että ainakin tilanne uusien säätiöiden perustamisessa on haasteellinen.

– Siirtyvän toimintapääoman määrästä päättäminen on sosiaali- ja terveysministeriön asia. Meidän tehtävämme on valvoa, että pääomaa siirtyy kulloinkin voimassa olevan säännösten mukaan. Sosiaali- ja terveysministeriö luo järjestelmän pelisäännöt ja me valvomme, että niitä noudatetaan, Nykänen kiteyttää.

Mikäli säännökset eivät ole tarpeeksi selkeitä, keskustelemme ministeriön kanssa. Näin on myös, jos

säännöksistä on erilaisia tulkintoja. Tästä hyvä esimerkki on työhyvinvointivarojen käyttö työeläkeyhtiöissä.

Meneillään oleva työeläkelaitosten vakavaraisuusudistus tulee vaikuttamaan laitosten toimintaan. Kysymys kuuluu, mitä finanssikriisistä opittiin? Täytyy muistaa, että kriisi on alkujaan pankkisektorin kriisi, joka vaikuttaa koko reaalitalouteen. Eläkevakuutuslaitoksia kriisi koskettaa sijoitustoiminnan kautta, koska sijoitustoiminnan tuotot jäivät saamatta ja aikaa menee tuottomennosten paikkaamiseen.

Pankkitoiminnalla ja vakuutuslaitosten toiminnalla on se yhteinen piirre, että molemmissa operoidaan toisten varoilla, jolloin riskien hallinnan mer-

kitys kasvaa. Uhat on osattava hahmottaa etukäteen. Sijoitustoiminnassa salkun hajauttaminen, riskien tiedostaminen ja riskienhallinta ovat hyviä ohjenuoria. Toimintaan liittyvät riskit täytyy ymmärtää ja tunnistaa ajoissa. Myös sisäisen valvonnan merkitys on suuri. On muistettava, että finanssikriisin alkujuuret olivat muualla kuin vakuutuslaitoksissa, mutta kriisistä ovat joutuneet kärsimään monet tahot – myös vakuutuslaitokset ja niiden asiakkaat.

Marja Nykänen myöntää riskien hallinnan olevan hänellä sydäntä lähellä. Hyvinä aikoina riskien hallinta on pakkopullaa, mutta kun pilviä kerääntyy taivaalle, sitä arvostetaan.

Jatkuu seuraavalle sivulle...

...jatkuu edelliseltä sivulta.

– Hyvinä aikoina tehtyjen päätösten kanssa pitää elää myös huonoina aikoina, Nykänen muistuttaa.

Yhteisvaikutuksen arviointi on tärkeää

Sääntelyn lisääminen ei ole ratkaisu vaan on mietittävä parempaa ja toimivampaa sääntelyä. On tärkeää mieltää sääntelyn yhteisvaikutus. Huonoimmillaan sääntely voi vaikeuttaa toimintaa ja aiheuttaa kustannuksia.

– Sääntelyn pitää olla tasapuolista. Ongelmana on, että se kohtelee luokan parasta oppilasta samoin kuin luokan huonointa. Parhaimmat joutuvat siis myös sopeutumaan lyhyeen liekaan, Nykänen muistuttaa.

Riskimielessä helpotusten myöntäminen pienemmillä toimijoilla ei ole mahdollista. Pienillä toimijoilla resursseja on vähemmän eikä omasta organisaatiosta välttämättä löydy joka alan erityisosaamista. Otettavat riskit on aina mitoitettava myös organisaation osaamisen mukaan.

Totuus on, että maailma muuttuu ja vakuutuskenttäkin tulee sen mukana muuttumaan tulevina vuosina.

– En usko kuitenkaan dramaattiseen muutokseen. Valvonnan on oltava hereillä ja ajan tasalla – ja mielellään askeleen edellä! Meillä on hyvä keskusteluyhteys eri toimijoiden kanssa ja tiedämme, mitä alalla tapahtuu. Valvojan ja valvottavien intressit ovat hyvin samankaltaiset: selkeät säännöt, joiden mukaan kaikki toimivat ja joiden noudattamista valvotaan, Marja Nykänen painottaa.

Liikuntaa monipuolisesti

Marja Nykänen nauttii uudesta tehtäväkentästään, joka helposti kaappaa mukaansa pyöreiksi työpäiviksi.

– Ajattelen kuitenkin, että liikunta on panostus tulevaisuuteen. Yritän liikkua 3–4 kertaa viikossa. Omakotitalo Vihdin Nummelassa ja kesäpaikka Karjalohjalla antavat myös hyvää vastapainoa kiireiselle työlle. Ja kesämaailmaan Marja Nykäsellä kuuluu ehdottomasti golf!

– Edellisessä työpaikassani minulla oli vuodessa noin 100 matkapäivää. Silloin pidin lenkkivaatteet mukana ja lenkkeilin matkoilla. Nyt onneksi tilanne on matkustamisen osalta tasaantunut ja elämän rytmi säännöllisempää!

Viime vuoden kesällä ESY:ssä asetettiin etsintäryhmä, jonka tavoitteena oli miettiä, miten toimitusjohtajan paikka täytetään Jouko Bergiuksen jäädessä eläkkeelle.

–Tilanne oli 2009 hyvin epävarma. Säätiöitä purettiin tappotahtiin, ja näimme, että näissä olosuhteissa uuden toimitusjohtajan palkkaaminen ulkopuolelta olisi ollut hyvin vaikeaa. Etsintäryhmän tehtävää jatkettiin tämän vuoden puolella ja ratkaisuksi keksittiin Luoston lumilla, että emme valitse heti uutta toimitusjohtajaa, vaan otamme aikalisän ja tehtävää hoidetaan oman työn ohella. Joku hallituksen jäsenistä voisi ryhtyä tehtävään. Itsekin ehdotelin erästä erittäin pätevää henkilöä paikalle, mutta suostumusta ei tullut. Loppujen lopuksi porukka sai vastaanhangotteluni jälkeen minulta suostumuksen. Näin tietysti, että tehtävä hoituisi minulta kätevämmmin kuin monelta muulta, sillä työhuoneeni Ap-teekkien Eläkekassassa on suoraan ESY:n toimiston yläpuolella. Tässä sitä nyt sitten ollaan, Kari nauraa.

Eläkesäätiöyhdistys sai näin lisää aikaa paneutua uuden toimitusjohtajan etsintään.

– Minulla on jo uuteen malliin liittyviä ajatuksia, joita pidän mahdollisena toteuttaa, mutta niistä pitää keskustella joukolla, Kari Joutsu kertoo.

– Nyt keskitymme olemassa olevien eläkesäätiöiden ja eläkekassojen toimintaympäristön turvaamiseen hallituksen päätöksen mukaisesti. Uusien TyEL-säätiöiden tai -kassojen mahdollistavan lainsäädän-

Teksti ja kuva: Kirsti Tonttila

KARI JOUTSA

Eläkesäätiöyhdistyksen ruorissa

Toimitusjohtaja Jouko Bergiuksen jäätyä lokakuun alussa 65-vuotiaana pois työelämästä, Eläkesäätiöyhdistyksen johtoon astui Apteekkien Eläkekassan toimitusjohtaja Kari Joutsa. Kari istuu ensi vuoden syyskuuhun asti kahdella pallilla. Kari Joutsa on toiminut pitkään näköalapaikalla Eläkesäätiöyhdistyksen hallituksessa ja eri työ- ja asiantuntijaryhmien jäsenenä ja vetäjänä, joten siirtyminen ESY:n toimitusjohtajaksi oli luontevaa.

nön osalta emme halua taistella tuulimyllyjä vastaan, Joutsa kiteyttää.

– Alalla tapahtuu jatkuvasti ja finanssikriisin jälkeen on tulossa uusia lainmuutoksia. Keskeistä on myös eläkesäätiö- ja kassalain perkaaminen ja pistäminen yksiin puihin eläkerahastolaiksi. Laissa pitää ottaa huomioon kassa- ja säätiöjärjestelmän erityispiirteet ja siten turvata kentän monimuotoisuus.

– Hyvät suhteet sosiaali- ja terveysministeriöön auttavat tässä työssä, Joutsa kiittää.

– Yhdistyksellä on selkeä tehtävä parantaa olemassa olevien jäsenten toimintaympäristöä. Jatkossa panostetaan myös lisäeläkesäätiöiden ja -kassojen toimintaan, sillä Joutsa uskoo vahvasti, että niiden osuus eläkkeiden hoidossa kasvaa. Erityisesti, mitä tulee maksuperusteisiin järjestelmiin.

– Hienoa, kun meillä on uuden lain mukaisesti mahdollisuus toteuttaa maksuperusteista lisäeläketurvaa. Toivotaan, että tätä mallia käytetään hyväksi. Sitä auttaisi, jos palvelutoimistot tai varainhoitajat ra-

kentaisivat järjestelylle toimivan ja nykyaikaisen infran.

Lisää avoimuutta

Onko Joutsan aikana tulossa muutoksia Eläkesäätiöyhdistyksen toimintaan?

– Ei varmasti mitään radikaalia. Toimimme jatkossakin hallituksen linjausten mukaisesti. Haluamme antaa jäsenille enemmän valtaa ja mahdollisuuden vaikuttaa paremmin esimerkiksi hallituksen jäsenen valintaan. Toimintaamme kaipaamme lisää avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, Joutsa summaa.

Vakavaraisuusselvityksen yhteydessä on esitetty, että tasoitusmäärä tulisi olemaan osa vakavaraisuuspääomaa.

– Tällaista tasoitusmäärää – tasoitusvastuuta – ei säätiöillä ole. Kassoillakin tämä eläkevastuun heilahdelujen varalle rakennettu puskuri on alhaisempi kuin eläkeyhtiöillä, joten yhtiöt saisivat tästä merkittävän piristysruiskeen toimintapääomiinsa. Meidän on neuvotteluissa

löydettävä säätiöille ja kassoille vastaavantyyppinen elementti, jotta kilpailuasetelma ei muuttuisi liikaa. Eräitä vaihtoehtoja työryhmän esityksissä oli esillä, mutta parempia-kin voisi yrittää löytää.

Vakavaraisuuslainsäädännön ensimmäinen vaihe on eduskunnassa ja toinen vaihe on jo käynnistymässä. Tarkoitus on, että se astuu voimaan vuoden 2012 alussa, kolmas vaihe vuonna 2014.

Kari Joutsa toimi vakavaraisuuslainsäädännön uudistamista selvittävien työryhmien alan asiantuntijoista kootun taustaryhmän – ”VA-KA-taustaryhmän” – puheenjohtajana.

– Olen nyt jäänyt sivuun jatko-työstä ja luovuttanut tehtävät tuoreille voimille, hän kiittää.

– Toivon entistä enemmän, että jäsenten ääni ja edustus olisivat mukana eri päätöksentekovaiheissa. Ja kiitettävästi talkoohenkeä on löytynytkin!

TAMROCKIN ELÄKESÄÄTIÖN UUSI ASIAMIES JUKKA TOROPAINEN:

Teksti ja kuva: Kirsti Tonttila

Halusin aidan tälle puolelle

Tamrock Oy:n Eläkesäätiön uutena asiamiehenä aloitti puolisen vuotta sitten KTM Jukka Toropainen (48). Toropainen tiesi, mihin lähti. Hänellä oli pitkä työura vakuutusvalvojan puolella ja hän halusi eläkesäätiön tai eläkekassan johtoon.
– Koen itseni enemmän asioiden tekijäksi kuin niiden valvojaksi, Jukka Toropainen korostaa.

Tamrockin Eläkesäätiö juontaa juurensa vuoteen 1956, jolloin vahvistettiin Tampellan työntekijäin ja toimihenkilöiden eläkesäätiöiden säännöt. Kuusi vuotta myöhemmin perustettiin B-osasto ja vuonna 1983 A-osasto suljettiin. Vuodesta 1998 eläkesäätiön nimi on ollut Tamrock Oy:n Eläkesäätiö.

– Tänne oli helppo ja mieluista tulla, Jukka Toropainen myhäilee. Kahden aikuisen muutto uuteen kaupunkiin ja uuteen työpaikkaan sujui helposti. 22 vuotta Helsingissä riitti kuopiolaiselle ja valkeakoskelaiselle pariskunnalle.

Jukka Toropainen pitää valvojan pestiään hyvänä ja sopivana kouluna eläkesäätiön vetäjälle. Lisäksi etuna on viisi vuotta pörssimeklarin työtä, joten sijoituskenttäkin on tuttu.

Tamrockin Eläkesäätiön edellinen asiamies **Marjut Koivisto** viihtyi näköalapaikallaan yli 40 vuotta ja jatkaa edelleen osaviikkoisena Jukka Toropaisen opastajana tilinpäätöksen valmistumiseen asti.

– Eläkeasiantuntija ja kirjanpitäjä ovat molemmat olleet säätiössä töissä yli 30 vuotta, joten minulla on kyllä erinomaiset opastajat, Toropainen kiittää.

Tamrockin Eläkesäätiössä eläkkeet lasketaan ja maksetaan itse, samoin kirjanpito tehdään itse. Tarvitavat ulkoiset palvelut ostetaan Porastolta.

Sijoitussalkusta 25 prosenttia on kiinteistöissä, 34 prosenttia osakeissa ja 37 prosenttia korkosijoituksissa. Osake- ja korkosijoitusten hoito on pitkälti ulkoistettu, mutta osa rahastosijoituksista, strukturoidut tuotteet sekä vaihtoehtoiset sijoitukset hoidetaan itse.

Kiinteistöt, joihin kuuluvat muun muassa vanhan Tampellan tehdaskiinteistöt, ovat tulleet perintönä eläkesäätiölle.

– Pidän hyvänä, että kiinteistöjen osuus on ollut meillä näin suuri. Se toimi korjaavana puskurina lamma- vuotena 2008 ja antaa jatkossakin tukevan olkapään sijoitustoiminnalle, Jukka Toropainen muistuttaa.

– Sijoitustoimintamme on onnistunut hyvin.

Uskon alaan

Jukka Toropainen tuli eläkesäätiön ruoriin luottavaisin mielin.

– Sain takuut, että toiminta jatkuu ja meillä oli juuri teetetty puolueeton selvitys eläkesäätiön kannattavuudesta. Siinä todettiin aukottomasti, että oma eläkesäätiö on ulkopuolista eläkevakuutuslaitosta kannattavampi ratkaisu. Ja olen ymmärtänyt, että tärkeimmät yhteistyökumppanimme ESY ja Porasto jatkavat varmasti toimintaansa, joten en ole huolestunut. Tulta päin -mentaliteetti näyttää olevan vallalla. Ja kun väki vähenee, pidot paranevat, Toropainen kuittaa viime vuoden säätiöiden purkusuman.

– Säätiöillä ja kassoilla on perusedellytykset kunnossa vakaalle tulevaisuudelle – mutta koskaanhan ei huomisesta tiedä. Kilpailukysymykset ovat kentällä hiertäneet jo pidemmän aikaa, joten lakiesitystä

Jukka Toropainen kokee nyt päässeensä oikeaan elementtiin. Hän luottaa vahvasti eläkekassojen ja -säätiöiden pärjäämiseen tulevaisuudessakin.

odotetaan, Jukka Toropainen muistuttaa päättäjiä. Ennen kilpailutilanteen selviämistä ei kukaan ala edes harkita uuden säätiön perustamista. Mutta uskon, että järki voittaa. Eläkejärjestelmän perustamisvuonna 1962 lainsäätäjät ei varmasti tarkoittanut tällaista tilannetta, jossa kaksi toimijaa hallitsee vajaata 70 prosenttia kentästä!

– Jos säätiö- ja kassakenttä häviää, läpinäkyvyys loppuu. Loppujen lopuksi tämä on yksinkertaista matematiikkaa. Työnantajan on helppo saada kokonaiskuva säätiöiden toiminnasta ja tuloksesta ja verrata sitä eläkeyhtiöiden vastaaviin lukuihin. Vakuutusmaksut ja hoitokulut ovat säätiö- ja kassapuolella edullisemmat kuin yhtiöissä ja vastaavasti sijoitustoiminnan tuotot ja vakavaraisuus ovat parempia kuin yhtiöissä.

Tamrock, viralliselta nimeltään Sandvik Mining and Construction Oy, on osa ruotsalaista Sandvik-konsernia, joka toimii 130:ssa maassa ja työllistää 44.000 henkilöä. Tamrock valmistaa poraus- ja maanalaisten työskentelyyn liittyviä laitteita ja koneita. Suomessa sillä on viisi toimipistettä; Tampereella, Turussa, Lahdessa, Hollolassa ja Vantaalla. Työntekijöitä Suomessa on noin 1500.

– Kun raaka-aineiden hinta nousee, meidän tuotteilla on kova kysyntä – ja meillä menee nyt hyvin. Toropainen tietää.

TAMROCK OY:N ELÄKESÄÄTIÖ

- Jäseniä säätiössä oli viime vuoden lopulla 4228, joista eläkkeensaajia 2652.
- Viime vuonna eläkkeitä maksettiin 30 miljoonaa euroa.
- Sijoitusvarallisuus oli vuoden alussa 280 miljoonaa euroa.

Työeläkejärjestelmän vakavaraisuussäätelyn uudistaminen

Yksityisten alojen vakavaraisuussäätelyn uudistamistarpeiden selvittelyyn ryhdyttiin finanssikriisin pyörteissä vuoden 2009 alkupuoliskolla. Selvitystyön tavoitteet olivat työeläkemaxsun korotustarpeen pitäminen mahdollisimman alhaisena ja liiallisen riskinoton estäminen. Samalla kuitenkin myönnettiin se, että työeläkelaitosten riskinottoa ei tule tarpeettomasti rajoittaa epäedullisissakaan olosuhteissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön perustamat työryhmät luovuttivat raporttinsa 20.4.2010. Raporteissa oli erilaisia, kolmessa vaiheessa toteuttavaksi ehdotettuja uudistuksia. Ensimmäisen vaiheen uudistukset oli tarkoitus saattaa voimaan pikaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijatyöryhmä valmisteli ne ehdotukset, joita koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 26.11.2010.

Vakavaraisuussäätelyn uudistamisen tarkoitus on luokittelu- ja parametrimuutoksin parantaa todellisen sijoitusriskin merkitystä eläkelaitoksen sijoitussalkussa. Sijoituksen riskin määrittelyllä vaikutetaan vakavaraisuusrajan arvoon eli toimintapääoman vähimmäis- ja maksimiarvoihin.

Uudistusten pääpaino oli joukkovelkakirjalainojen sijoitusriskien arvioinnissa. Kun sijoitusriski (sijoituksen tuotto-odotus ja volatiliteetti) on määräytyneet liikkeeseenlaskijan oikeudellisen muodon ja sijaintipaikan perusteella, jatkossa joukkovelkakirjalainat pääryhmässä II

jaetaan ryhmiin joukkovelkakirjalainan liikkeeseenlaskijan luottoluokituksen perusteella. Tämä luokittelu vastaa luottolaitoksia koskevia vakavaraisuussäännöksiä (2006/48/EY). Finanssivalvonta on omassa standardissaan määritellyt hyväksyttävät luottoluokituslaitokset ja vertailukelpoiset luottoluokitusluokat. Tämän uudistuksen johdosta eläkelaitosten vakavaraisuusrajat nousevat keskimäärin noin 10 prosenttia. Mediaanieläkelaitoksen vakavaraisuusraja siis nousee keskimääräisestä vuoden 2009 lopun tilanteesta 9,3:sta noin 10,23:een.

Euromääräiset yli yhden vuoden kuluessa erääntyvät Investment grade -tason yrityslainat luokitellaan alaryhmiin II.3 ja II.4 luottoluokituksen perusteella (aikaisemmin luokkaan II.4). Valtiolainat jakautuvat luokkiin II.2-II.5 luottoluokituksen perusteella.

Sijoitusten tuotto-, volatiliteetti- ja korrelaatiomatriisiin tehdään korjauksia historiallisten aikasarjojen perusteella. Aikaisemmat taulukot eivät antaneet työeläkelaitokselle mi-

tään hajautushyötyjä pääluokkien sisällä. Uudistetussa taulukossa valitut parametrit perustuvat historiallisiin korrelaatioihin kuitenkin niin, että liikaa painoa ei ole annettu finanssikriisin aikaisille poikkeuksellisille olosuhteille.

Katerajoitusta ETA- ja OECD:n valtioiden ulkopuolelle tehtävissä sijoituksissa helpotetaan rajoittamalla 20 prosentin enimmäismäärä koskemaan vain ETA- ja OECD-valtioiden ulkopuolelle tehtyjä sijoituksia ja erinäisten sijoitusten (ryhmä 5) alaryhmiä 3 ja 4. Täydennyskertomen ja siirtyvän toimintapääoman määrittämisessä siirrytään neljännesvuosittaiseen tarkasteluun, mikä heijastaa hieman aikaisempaa paremmin sijoitusmarkkinoilla tapahtuvia muutoksia.

Erityisesti eläkesäätiöitä ja eläkekassoja koskevia uudistuksia lainsäädäntöpaketissa on muutamia. Ylikatteen siirtämistä A-osastolta B-osastolle selvennetään. Toimintapääoman enimmäismäärän purkamista koskeva säännöstöä muutetaan vastaamaan työeläkeyhti-

öillä jo vuodesta 2007 ollutta säännöstöä. Jatkossa lisävakautusvastuuta on toisen verovuoden aikana purettava yksi kolmasosa vakavaraisuusrajan nelinkertaisen määrän ylitteestä. Aikaisemmat säännökset edellyttivät toimintapääoman ylitteen purkamista kokonaan. Viimeisimpänä, mutta ei vähäisimpänä, on toimintapääomatakauksen käytömahdollisuuden pidentäminen joulukuun 31.12.2012 saakka. Toimintapääomatakauksen käyttäminen vuosina 2011 tai 2012 kuitenkin edellyttää sitä, että eläkesäätiöllä tai eläkekassalla on ollut toimintapääomatakaus käytössään 31.12.2010. Ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla voimaan 31.3.2011.

Sosiaali- ja terveysministeriön on tarkoitus ryhtyä välittömästi valmistelemaan vakavaraisuussäännöstön jatkouudistuksia. Tästä on pyydetty jo lausuntoja asianosaisilta. Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen näkökulmasta esille nousee tarve vahvistaa eläkesäätiöiden ja eläkekassojen positiivisia ominaispiirteitä. Hajautettu työeläkejärjestelmä edellyttää riittävästi erilaisia ja eri tavoin toimivia eläkelaitoksia. Eläkesäätiöt ja eläkekassat ovat hajautetun työeläkejärjestelmän takuumiehiä. Eläkesäätiöt ja eläkekassat osasivat paljon keskimääräistä työeläkeyhtiötä paremmin toimia finanssikriisissä. Keskimääräinen vakavaraisuusero työeläkeyhtiöihin nähden kasvoi yli kymmeneen prosenttiin. Jos työeläkeyhtiöt olisivat selviytyneet finanssikriisin jälkeisistä vuosista keskimääräisen eläkesäätiön tai eläkekassan tavoin, työeläkejärjestelmän vakavaraisuuspuskurissa olisi noin 6 miljardia euroa enemmän turvaamaan nykyisiä ja vastaisia työeläkkeitä.

Ismo Heinström

KALENTERIVARAUKSIA koulutustilaisuuksiin kevällä 2011

**ELÄKESÄÄTIÖIDEN JA ELÄKEKASSOJEN
HALLITUSTEN JÄSENTEN KOULUTUS
30.–31.3.2011
Scandic Simonkenttä**

Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen hallitusten jäsenille suunnatussa seminaarissa käsitellään laajasti eläkesäätiö- ja -kassatoiminnan hoitamisessa ja hallinnossa tarvittavia perusteita.

**SIJOITUSTOIMINTA ELÄKESÄÄTIÖISSÄ
JA ELÄKEKASSOISSA -SEMINAARI
5.5.2011
Ravintola Savoy**

Seminaari on suunnattu eläkesäätiöiden ja eläkekassojen sijoitustoiminnasta vastaaville ja näiden sijoitustoiminnassa mukana oleville henkilöille.

**ELÄKESÄÄTIÖIDEN JA ELÄKEKASSOJEN
KEVÄTSEMINAARI
24.–26.5.2011
Silja Serenade, Helsinki–Tukholma–Helsinki**

Eläkesäätiöyhdistyksen perinteinen kevätseminaari on suunnattu eläkesäätiöille ja eläkekassoille sekä näiden sidosryhmille.

Eläkesäätiöiden ja -kassojen yhteyshenkilöille lähetetään sähköpostitse kutsu sekä ohjelma koulutuksista noin kaksi kuukautta ennen tilaisuuksia. Koulutustilaisuuksien ajankohdat löytyvät Eläkesäätiöyhdistyksen kotisivuilta www.elakesaatioyhdistys.fi

Finanssivalvonnan raportoinnin uudistaminen

Finanssivalvonta on uudistamassa raportointiaan. Tarkoitus on yhdistää vakuutuslaitosten raportointijärjestelmä Virati-tiedonkeruukonseptiin. Lausunnonjättämisaika raportoinnin uudistamiseen päättyi 10.12.2010. Raportointimääräysten on tarkoitus tulla voimaan 1.2.2011.

IAS-Boardin muutosehdotukset IAS-19 –standardin työsuhte-etuksien kirjaamiskäytäntöön IFRS-tilinpäätöksessä

IAS-Board on julkaissut ehdotukset IAS-19 –standardin muuttamiseksi (ED/2010/3). Muutokset koskevat etuusperusteisia eläkejärjestelyjä. Keskeiset muutosehdotukset: 1). ns. putken poistaminen, jolloin kaikki vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan vuonna 2009 tulleeeseen laajaan tuloslaskelmaan. 2). ns. nettokoron käsitteen ja sisällön muuttaminen. Tähän saakka tuotto-odotus on määräytynyt sijoitussalkun odotetun tuoton perusteella. Nyt tuotto-odotus määräytyisi samoin kuin vastuiden diskonttaaminen. Ehdotuksen mukaan nettokorko laskettaisiin tuloslaskelman rahoituserissä olevan vastuista lasketun "interest cost" ja varallisuudesta lasketun "expected return on plan assets" erotuksena. Tuloslaskelman nettokorkoa ei muutettaisi vuoden lopussa vastaamaan todellista korkoa, vaan vakuutusmatemaattiset muutokset tästä erästä kirjattaisiin laajaan tuloslaskelmaan. Muutokset tarkoittavat kirjausten siirtämistä oikeasta tuloksesta laajaan tuloslaskelmaan.

Takuueläke

Laki takuueläkkeestä tulee voimaan 1.3.2011. Takuueläke nostaa vähimmäiseläkkeen määrän 687,74 euroon vuodelta 2011. Takuueläkkeen määrästä vähennetään kaikki muut eläketulot. Takuueläke nostaa eniten avotai avioliitossa olevan aikaisemmin pelkkää kansaneläkettä saaneen henkilön tuloja. Takuueläke koskee noin 120.000 eläkeläistä.

EU:n komission Vihreä kirja riittävien, kestävien ja turvattujen eläkejärjestelmien kehittämiseksi

Euroopan unionin yhtenä keskeisenä tavoitteena on huolehtia EU:n kansalaisten riittävistä ja kestävästä eläketuloista. Komissio julkaisi Vihreän kirjan 7.7.2010 keskustelunavaukseksi tarkoituksena saada tietoja jäsenvaltioiden eläkejärjestelmien tärkeimmistä haasteista.

Eläkepolitiikan uudistamisen ensisijaisiksi tavoitteiksi

nimettiin: 1) eläketurvan riittävyys ja kestävyys, 2) kestävän tasapainon saaminen työssäolo- ja eläkkeelläoloajan välille, 3) sisämarkkinoiden lujittaminen sekä liikkuvuuden esteiden parantaminen ja 4) varmemman ja avoimemman eläketurvan saaminen tietämystä sekä informaatiota parantamalla. Vihreän kirjan tarkoitus on laajentaa tähän saakka pelkästään lisäeläkejärjestelyjä koskevaa sääntelyä perus- ja sosiaaliturvaan kuuluvan eläketurvan koordinoimiseksi ja sääntelemiseksi Euroopan tasolla. Valkoinen kirja julkaistaneen vuoden 2011 puolella.

Työeläkelaitosten työhyvinvointitoiminta

Sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa työhyvinvointityöryhmässä selvitetään myös työeläkelaitosten työhyvinvointitoimintaa. Tarkoituksena on lisätä työhyvinvointitoiminnan vaikuttavuutta, selkeyttää työeläkelaitosten palvelujen suhdetta muihin palveluntarjoajiin ja lisätä yhteistyötä perustettavan Työturvallisuuskeskuksen työhyvinvoinnin palvelukeskuksen kanssa. Lisäksi tarkoituksena on lisätä työhyvinvoinnin ja siihen liittyvän kilpailun läpinäkyvyyttä. Työryhmän tehtävänä on myös selvittää, miten työeläkejärjestelmä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa voi kannustaa erityisesti pieniä yrityksiä työhyvinvointitoimintaan. Tavoitteena on taloudellisiin kannustimiin perustuva selkeä ja hallinnollisesti tarkoituksenmukainen toimintamalli.

Finanssivalvonta julkaisi 5.11.2010 tiedotteen työeläkeyhtiöiden työhyvinvointihankkeista, jossa ehdotettiin säädösten muuttamista lainsäädännön selkeyttämiseksi ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi.

Ismo Heinström

Tärkeitä lukuja vuodelle 2011

Työeläkevakuutusmaksu keskimäärin

<i>% palkkasummasta</i>	2010	2011
Vanhuuseläke.....	2,9.....	2,9
Työkyvyttömyyseläke	1,3.....	1,0
Työttömyyseläke.....	0,0.....	0,0
Tasausosa	17,1.....	18,0
Muut osat	1,0.....	0,9
Hyvitykset	-0,3.....	-0,4
TyEL-maksu yhteensä	22,0	22,4

Perusmaksuun kuuluvien maksuun annetaan 0,0–0,5 prosenttiyksikön tilapäinen alennus, jonka suuruus riippuu työnantajan palkkasummasta. Alennuksella puretaan aiempina vuosina työttömyyseläkemaksusta tasoi-
tusvastuuseen muodostunutta ylijäämää.

Työntekijän maksuosuus

<i>% palkkasummasta</i>	2010	2011
18–52-vuotiailla	4,5.....	4,7
53–67-vuotiailla	5,7.....	6,0
Työnantajan osuus keskimäärin.....	16,9.....	17,1

<i>Yrittäjän eläkemaksu, %</i>	2010	2011
18–52-vuotiailla	21,2.....	21,6
53–67-vuotiailla	22,4.....	22,9

YEL-tulorajat, € per vuosi

alaraja	6 775,60 €	6 896,69 €
yläraja	153 875,00 €	156 625,00 €

Ensimmäisen kerran yrittäjäksi ryhtyvää saa 48 kuukauden ajan 25 prosentin maksualennuksen.

Työeläkeindeksitarkistukset ja palkkakerroin

	2010	2011	
Työeläkeindeksi.....	2292	2323	(+ 1,35 %)
Siirtymäkauden indeksi	2538	2578	(+ 1,58 %)
Palkkakerroin	1,231	1,253	(+ 1,79 %)

Työeläkeindeksiä käytetään maksussa olevien eläkkeiden tarkistamiseen. Siirtymäkauden indeksiä käytetään eläkkeiden laskemiseen niissä tapauksissa, joissa eläke lasketaan ennen vuotta 2005 olleiden säännösten mukaan. Palkkakerrointa käytetään vuodesta 2005 lähtien työaikaisten ansioiden, yrittäjätulojen ja työeläkelaeissa säädettyjen rajamäärien sekä vapaakirjojen tarkistamiseen.

1.1.2011 alkaen

TyEL:n perustekorko.....	4,50 %
Eläkevastuun täydennyskerroin.....	1,10 %
Rahastokorko	3,0 %

Vanhuuseläkerahastojen täydentäminen perustuu eläkevastuun täydennyskertoimen ja rahastokoron lisäksi eläkelaitosten keskimääräiseen toteutuneeseen osaketuottoon, jonka määrä selviää vuoden 2011 alkupuolella.

Lisäeläketurvan laskuperustekorko enintään 3,60 %

Eläkesäätiöt ja eläkekassat voivat hakea turvaavan korkokannan 3,50–3,60 % väliltä (sosiaali- ja terveysministeriön asetus 415/2006). Lisäksi korko voidaan Fivan luvalla valita enimmäiskorkoa suuremmaksi eläkevastuuta kattavan omaisuuden tuottotason mukaan tekemällä siitä turvaavuuden kannalta riittävä vähennys.

Elinaikakerroin

Elinaikakerrointa käytetään vanhuuseläkkeiden sopeuttamiseen yleisen eliniän muutokseen. Vuoden 2011 elinaikakerroin on laskettu 1949 syntyneille henkilöille ja se merkitsee 1,311 prosentin vähennystä eläkkeisiin.

AJANKOHTAISPÄIVÄ 23.9.2010

Tarkkaavaisia osallistujia, etualalla sijoituspäällikkö Petri Tofferi, Soneran Eläkesäätiöstä.

Toimitusjohtaja Pentti Tervola kertoi työeläkejärjestelmän vakavaraisuusuudistuksen edistymisestä.

Eläkesäätiöyhdistys järjesti syyskuun lopulla ajankohtaisasioiden iltapäivän. Eläkekassoilta ja eläkesäätiöille keskeisistä ajankohtaisasioista alustivat Eläkekassa Verson toimitusjohtaja Pentti Tervola, toimestopäällikkö Seppo Juutilainen sekä analyttikko Sami Tiainen Finanssivalvonnasta, talouspäällikkö Päivi Sariola Keskon Eläkekassasta sekä lakimies Ismo Heinström Eläkesäätiöyhdistyksestä. Ajankohtaisia eläkesäätiö- ja eläkekassa-asioita oli kuulemassa noin 30 jäsenlaitosten edustajaa.

SIJOITUSPÄIVÄ 10.11.2010

Jussi Hyöty Front Capital Oy:stä kertoi joko sijoittajien tuulet ovat kääntyneet.

Ensi vuosiko puhuttaa? Vasemmalta Maataloustuottajain eläkesäätiön hallituksen varapuheenjohtaja Heikki Laurinen, Apteekkien Eläkekassan sijoituspäällikkö Tommi Mäkelä, Verson Eläkekassan toimitusjohtaja Pentti Tervola sekä Valion Eläkekassan kiinteistösijoituspäällikkö Pekka Perälä.

Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen sijoituspäivässä valmistauduttiin sijoitussuunnitelman laatimiseen sekä kuultiin talouskatsaukset vuoteen 2011. Seminaari pidettiin marraskuussa ravintola Savoysssa. Laitoskohtaista sijoitusaosamista koulutuspäivään toivat alustajina toimitusjohtaja Veikko Savola Keskon Eläkekassasta, toimitusjohtaja Erkki Ryyänen OP-Eläkekassasta sekä aktuaari Kalervo Koistinen Porasto Oy:stä. Talouskatsauksissa kuultiin päästrategi Jussi Hyötyä Front Capital Oy:stä, salkunhoitaja Mika Heikkilää Taaleritehtaan Omaisuudenhoito Oy:stä sekä toimitusjohtaja Tapani Piriä Jones Lang LaSallesta. Sijoituspäivään osallistui noin 30 ESY:n jäsenlaitosten edustajaa.

Päivä alkaa hyvällä aamiaisella.

KIRJANPITOKOULUTUS 24.11.2010

Toimistopäällikkö Seppo Juutilainen
Finanssivalvonnasta.

Eläkesätiöiden ja eläkekassojen vuosittainen kirjanpito- ja tilinpäätöspäivä pidettiin marraskuussa Tapahtumatalo Bankissa. Kirjanpito- ja tilinpäätösasioita käsittelevät ylimatemaatikko Tuula Lempiäinen sekä kirjanpito- ja tilinpäätöspäällikkö Merja Juuti-Nevalainen Porasto Oy:stä. IFRS-asioita käsiteltiin talouspäällikkö Päivi Sariolan esityksessä. Työeläkejärjestelmän vakavaraisuusuu- distusta taustoitti johtava riskiasiantuntija Lasse Koskinen Finanssivalvon- nasta ja portfolioanalytiikko Mari Korpela Pohjola Varainhoito Oy:stä. Val- vonnan viesteistä vastasivat Finanssivalvonnan edustajat: toimistopäällik- kö Seppo Juutilainen, analytiikko Sami Tiainen sekä tilinpäätösasiantunti- ja Pirjo Saarelainen.

Tilaisuuteen osallistui yli viisikym- mentä jäsenlaitosten ja yhteistyö- kumppaneiden edustajaa.

Ylimatemaatikko
Tuula Lempiäinen
Porasto Oy:stä.

*Hyvää Joulua &
Onnea Vuodelle 2011!*

Jouko Bergius Kaif Kef

Teo Peti Jouni Järven

ELÄKESÄÄTIÖYHDISTYS – ESY RY
KALEVANKATU 13, 3. KERROS
00100 HELSINKI
PUH. (09) 687 7440
FAKSI (09) 687 74440
WWW.ELAKESAATIOYHDISTYS.FI